

Grška umetnost

Čas

Grčija je bila zveza samostojnih držav. V politično enoto jih je združil šele Aleksander Veliki ob koncu 3. stoletja pr. n. št. Po potrebi so se združevali v boju proti skupnemu sovražniku ali na vsegrških športnih igrah. Državice so povezovale v celoto: jezik, vera in umetnost. Zаметke grške kulture najdemo v starejših egejskih kulturah, vendar pa začetek grške umetnosti umeščamo v 9. stoletje pr. n. št. S kolonizacijo se je grška umetnost razširila po vsem Sredozemlju, z osvojitvami Aleksandra Velikega v 3. stoletju pr. n. št. pa tudi proti vzhodu, do Indije.

Delimo jo na obdobja: predarhaisko, arhaisko, klasično, helenistično.

Arhajska umetnost

Arhitektura

Okrog leta 650 pr. n. št. so bile prve monumentalne stavbe so bile v Grčiji iz lesa, nato pa iz kamna. Oblika svetišča se je razvila iz mikenskega megarona. Svetišče je z vseh strani obdajala vrsta stebrov. Nekateri deli svetišča so bili tudi kiparsko okrašeni. Svetišča se skozi stoletja niso dosti spreminjala. Poznamo tri stavbne sloge oziroma stebrne rede. Dorski in jonski sta se razvila v arhaiskem obdobju, korintski pa je mlajši.

Kiparstvo

Sočasno z monumentalnim stavbarstvom se je v Grčiji pojavilo monumentalno kiparstvo. Svetišča so krasili s skoraj polnoplastičnimi reliefi, ki izstopajo oz površine.

Takrat se je v Grčiji pojavila tudi kamnita obla plastika. Kipe razdelimo na dva tipa: kuros (goli mladenič v mirni drži) in kora (oblečena deklica).

Slikarstvo

Slikarskih dela se je ohranilo malo, o stenskih in tabelnih slikah vemo iz pisnih virov. Takratno slikarstvo poznamo samo iz keramičnih posod. Vazno slikarstvo se je razmahnilo tako motivno kot tehnično. Delimo ga na: geometrični, orientalski, črnofigurni in rdečefigurni slog.

LIKOVNA NALOGA: na spletu poišči primere:

- Kuros s Krojzovega groba, ok. 525 pr. n. št., Nacionalni arheološki muzej, Atene
- Kora, ok. 530 pr. n. št., Muzej na akropoli, Atene
- Dipilonska vaza, 8. stol. pr. n. št., Mestni umetnostni muzej, New York

Klasična umetnost

Arhitektura

Arhitekta in gradbenike je takrat zanimala predvsem skladnost stavbe. Osnovna mera za celoto je bil modul, ki je ustrezal srednjemu polmeru stebra. Za popolnejši videz so uporabljali optične prevare: razširjeni srednji deli stebrov, nagnjene stranice ...)

Sprva so prevladovali stavbe v dorskem slogu, manj v jonskem. Za vrhunec klasične arhitekture štejemo Partenon, ki so ga gradili po letu 447 in je postal zgled za takratno arhitekturno snovanje, potem pa se je pojavila še ena oblika: majhno okroglo svetišče – tolos.

Razvijati se je začel urbanizem. Mesta so imela pravokotno mrežno obliko. Središče obrednega življenja je bila akropola, ponavadi na hribu. Na hribih so stala pomembna svetišča in oltarji. Središče upravnega življenja je bila agora.

Kiparstvo

Uvedli so novost – razgibanje negibnih in togih arhajskih kipov. Kipi so stali mirno z eno nogo, rahlo pomaknjeno pred drugo, s težo na zadnji nogi. Pojavil pa se je tudi kontrapost – kipi stojijo v dinamični drži z obremenjeno sprednjo nogo in poševno zasukanimi boki in rameni, kar nakazuje gibanje. Težnja po razgibanju kipov je bila čedalje večja.

Poleg kamna so uporabljali bron, vendar so bronaste kipe pretopili in zato grško kiparstvo poznamo predvsem po rimskih kopijah v kamnu in po antičnih zapisih.

Slikarstvo

Iz virov vemo, da se je slikarstvo v klasičnem obdobju precej razmahnilo. Želeli so narediti vtis realizma. Veliko časa so posvetili raziskovanju optičnih prevar. Vazno slikarstvo je zamrlo, stensko slikarstvo pa doseglo vrh. Nastali sta dve novi tehniki: enkavstika in mozaik.

LIKOVNA NALOGA: Na spletu poišči primere:

- Akropola, Atene, 5. stoletje pr. n. št.
- Partenon, akropola, Atene, 448-432 pr. n. št.
- Tolos, Delfi, Grčija, 4. stoletje pr. n. št.
- Gledališče, Epidaver, Grčija, ok. 350 pr. n. št.
- Agora, Atene, 5. stoletje pr. n. št.
- Miron, Metalec diska, ok. 450 pr. n. št.